

Hur mår din vd?

Vd:n är av stor betydelse för ett företags lönsamhet och tillväxt. Men med mycket makt kommer också ett stort ansvar. Med rollen som vd följer ofta höga förväntningar, stort medialt tryck, långa och oförutsägbara arbetsdagar och mycket resande. Mot denna bakgrund är det föga förvånande att allt fler exempel lyfts fram i pressen över toppchefer som inte klarar trycket. Bland annat har Svenska Dagbladet publicerat en artikel med titeln "Från chefsstol till psykakut" som handlade om näringslivets avigsida. Samtidigt har Financial Times rapporterat om att BMW:s chef **Harald Krüger** kollapsade på scenen, efter en tid med hektiskt schema, på Frankfurt Motor Show.

Är dessa exempel enstaka företeelser eller toppen av ett isberg? Den akademiska forskningen om hur vd:ar mår har tidigare inte gett något svar. Två framstående forskare som sammanfattade litteraturen

kring ledares hälsa kunde konstatera att vi vet mycket lite om den fysiska hälsan hos ledare och deras mentala hälsa är nästan helt outforskad. Denna brist på bevis speglar det faktum att hälsa, speciellt mental hälsa, är en personlig fråga man ofta inte vill svara på i enkäter. Dessutom är vd:n ofta för upptagen för att svara på enkäter överhuvudtaget.

I en studie nyligen publicerad i *The Leadership Quarterly* med titeln "CEO Health" genomför jag, **Matti Keloharju**

och **Samuli Knüpfer** en systematisk analys av mental och fysisk hälsa hos 40 000 vd:ar i Sverige under perioden 2006–2015 för att belysa detta outforskade område. För denna analys använder vi omfattande anonymiserade registerdata för hela Sveriges befolkning för att mäta hälsa dels genom diagnoser ställda av läkare, dels genom att koppla den aktiva ingrediensen i utfärdade recept mot diagnoskoder. Studien visar på att det inte finns någon utbredd hälsokris bland vd:ar och att deras hälsa verkar vara god i allmänhet. Speciellt den mentala hälsan är god, och vd:ar för större företag har bättre hälsa än vd:ar i mindre företag.

Vad förklarar då att vd:n mår så bra? I studien analyserade vi tre olika förklaringar: betydelsen av hälsa för att bli vd, betydelsen av hälsa för att vara vd och betydelsen av hälsa för att avgå som vd. Hälsa, särskilt mental hälsa, visade sig korrelera med utnämningar till vd nästan lika mycket som kognitiv

förmåga. Dessa resultat tyder på att god hälsa kan vara viktig för att nå toppen av näringslivet.

Dock verkar inte vd-jobbet i sig påverka hälsan. När vi jämför dem som utnämns till vd med vd-kandidater som inte utnämns finner vi att hälsan utvecklas på liknande sätt mellan grupperna. Att gå i pension verkar inte heller påverka hälsan markant.

Slutligen visade det sig att dålig hälsa, särskilt dålig mental hälsa, är korrelerad med att vd:n avgår. Associationen mellan mental hälsa och att vd:n avgår är hälften så stor som associationen mellan lönsamhet och att vd:n avgår. Vi fann även en korrelation mellan mental hälsa och lönsamhet för vd:ar på företag med mindre än 100M SEK i omsättning, vilket tyder på att sviktande hälsa kan påverka hur väl vd:n kan sköta sina uppgifter.

Vd:ar är dock inte supermänniskor. Nästan var tredje vd har någon fysisk diagnos (främst högt blodtryck, höga halter av blodfetter, hjärt- och kärlsjukdom eller magbesvär) och var tolfte någon mental diagnos (främst ångest och depression). Därför kan det vara motiverat med hälsoplaner för anställda för att öka talangtillförseln till toppen, samt för mindre företag att ha tydliga successions- och beredskapsplaner ifall vd:ns hälsa sviker. Det kan också vara viktigt för personer som siktar mot toppen att ta hand om sin hälsa, både på vägen dit och när man väl står på toppen. ■

Joacim Tåg är professor i nationalekonomi vid Hanken och programdirektör vid Institutet för näringslivsforskning i Stockholm.

”

Dålig hälsa, särskilt dålig mental hälsa, är korrelerad med att vd:n avgår.

BILD: KARI GABOR